

Alle afgelopen zes maanden zijn beland in de top tien van zachtste maanden in de laatste honderd jaar. Volgens Gerrit Hiemstra, NOS-weerman en directeur van WeerOnline, moeten akkerbouwers een strategie bedenken voor hoe zij om willen gaan met het langzaam extreem wordende weer. „Een teler die met zijn bedrijf verhuist, mag met het zoeken naar een nieuwe locatie rekening houden met de hoogte van het land.”

Door: Eric de Lijster
Fotografie: Gerard Burgers

Zijn laptop staat gereed op zijn bureau. Met een paar klikken op de muisknop pakt Gerrit Hiemstra er enkele historische weergegevens bij. In de eerste week van april hangt buiten in Velp een lekker zonnetje, is het droog en met dertien graden aangenaam voorjaarsweer.

Binnen in zijn kantoor vraagt Hiemstra: „hoe staat het nu in de akkerbouw op het land?” De mededeling dat de akkerbouwers, uitgenodigd door het droge weer, al druk in de weer zijn met aardappelen poten, bieten zaaien en andere voorjaarsactiviteiten komt voor hem niet als een verrassing.

„Alles lijkt dit jaar vroeg te beginnen, maar dat is niet zonder gevaar”, vertelt Hiemstra. „Zo heeft het vanmorgen (woensdag 4 april, red) in Midden-Nederland nog drie graden gevoren, tien centimeter boven de grond.” Dat is niet uniek. De Friese weerman van het NOS Journaal laat een weerkaartje zien van 17 mei 2005. Destijds heeft het 's nachts aan de grond op enkele plekken nog drie tot vijf graden gevoren. Met vorstschade aan de jonge, pas opgekomen aardappelplanten tot gevolg. „Gezegd wordt dat door de klimaatverandering het groeiseizoen in Nederland langer gaat duren. Dat is voor de opbrengsten van de gewassen uiteraard niet slecht, maar de risico's met het weer – zoals late nachtvorst – nemen wel toe.” Een oplossing om het effect van een late nachtvorst te beperken, heeft Hiemstra wel. Afhankelijk van de bewerking en de bedekking van de bodem, kan het beregenen van een perceel soelaas bieden om de vrieskoude de kop in te drukken. Een vochtige bodem voert gemakkelijker warmte uit de bodem naar het oppervlak van de grond. Het voorbeeld van mei 2005 berust echter wel op toeval en valt niet toe te rekenen aan de klimaatsverandering, benadrukt de weerman. Akkerbouwers moeten zich volgens hem ook niet direct rijk rekenen met de verhalen dat Nederland een klimaat als in Frankrijk tegemoet gaat. „Frankrijk heeft wel de naam dat het daar altijd aangenaam weer is, maar 's zomers kan het daar ook flink spoken met regen en onweer.”

Agroactueel

Gerrit Hiemstra is vooral bekend als weerman

van het NOS Journaal. Samen met Erik Brink is hij echter ook directeur/eigenaar van het bedrijf WeerOnline in Velp. Zij hebben begin deze eeuw DLV Meteo, waar zowel Brink als Hiemstra in dienst was, overgenomen en zijn verder gegaan onder de naam van de gelijknamige website. Op weeronline.nl, de populairste weersite van Nederland, biedt het bedrijf naast allerlei andere weersvoorspellingen ook diverse diensten aan voor boeren en tuinders. Enkele weken terug heeft de onderneming de website agroactueel.nl gelanceerd.

Voor een kleine honderd euro per jaar krijgt een boer of tuinder toegang tot deze site, waar naast de actuele en verwachte radarbeelden ook gedetailleerde weersverwachtingen te vinden zijn. Ook kunnen de gebruikers elke dag een weerfax krijgen. „Wij hebben onze diensten verder doorontwikkeld”, vertelt Hiemstra. „De kwaliteit en de betrouwbaarheid van de verwachting is door de voortschrijdende techniek verbeterd. Bovendien kunnen wij voor de komende tien dagen per woonplaats of postcode een neerslagvoorspelling afgeven. Dit kan nuttig zijn in de planning voor een akkerbouwbedrijf. Hoe groter het bedrijf wordt, hoe nauwer de planning luistert. Als akkerbouwer kan je zo je eigen strategie bepalen over het tijdstip om het land op te gaan in plaats van op de buurman te letten.”

Schimmelziekten

Ook geeft agroactueel.nl adviezen over de ontwikkeling van schimmelziekten als phytophthora, alternaria, bladvlekkenziekte, cercospora, roest en vuur. Hiemstra demonstreert met de laptop hoe een akkerbouwer eenvoudig overzichten kan krijgen in de bijvoorbeeld risico's op de aardappelziekte, valse meeldauw in uien, bruine roest in wintertarwe of netvlekkenziekte in bloembollen. Aan deze voorspelling koppelt het bedrijf ook een advies welk gewasbeschermingsmiddel de beste werking

‘Weerrisico’s nemen

heeft onder welke weersomstandigheden. „Deze service willen wij de komende tijd verder uitbreiden”, aldus Hiemstra.

WeerOnline, dat nu meer dan duizend abonnees heeft, mikt met de nieuwe dienst op telers die in het weer en de weersvoorspellingen en de ziektedruk voor het gewas zijn geïnteresseerd. „Telers vullen bij ons niets in. Wij zijn dus geen managementsysteem zoals Dacom en Opticrop die hebben. Die gaan nog een stapje verder door het bedrijfsmanagement ook te integreren, wat je ook in de prijsstelling terug ziet. Wij hebben de communicatie over en weer met telers niet. Aan de andere kant hebben wij meer te bieden dan enkel radarbeelden”, vertelt Hiemstra. Het bedrijf wil de service ook gaan verkopen in andere Europese landen als Duitsland, Engeland, Ierland, België en Frankrijk. Daarvoor werkt WeerOnline samen met enkele weersites in deze landen.

Strakke voorspelling

Hoe onvoorspelbaarder het weer wordt, des te gedetailleerder de voorspelling volgens Hiemstra moet zijn. De afgelopen zomer met de extreem droge en hete julimaand en de extreem natte maand augustus, de uiterst zachte winter en het droge voorjaar maken de voorspelbaarheid er niet eenvoudiger op. „Al ruim een half jaar komen alle maanden in de top tien terecht van de warmste maanden in de laatste honderd jaar”, geeft Hiemstra aan. Zo is afgelopen maart ook zeer zacht en zonnig geweest. Gemiddeld kwam de temperatuur in De Bilt uit op 7,9 graden. Normaal is die 5,8 graden. In plaats van gemiddeld negen dagen met vorst, kwam de temperatuur nu slechts drie dagen onder de nulgrens uit. Bovendien scheen de zon nog eens 65 uur meer dan gangbaar.

Toch spreken meteorologen nog steeds van een normaal Nederlands klimaat, zegt Hiemstra. Het huidige weer is slechts voor een deel toe te schrijven aan de klimaatverandering. „Daar

is geen discussie over mogelijk. Dat moeten wij accepteren”, vertelt Hiemstra. „Maar het zachte weer komt ook doordat wij de laatste maanden opvallend vaak een zuidwestenwind hebben gehad. Daardoor hebben wij steeds met een zachte luchtstroming te maken. Hierdoor is het bij ons zachter geweest dan elders op de wereld. Opvallend is wel de lange duur van de zachte periode. Dat is bijzonder, maar valt daardoor niet direct te verklaren.”

Het weersverloop van de laatste maanden geeft wel een indicatie van de geleidelijke verandering van het klimaat dat in gang lijkt gezet. De komende decennia wordt de wisselvalligheid van het weer steeds groter, voorspelt Hiemstra. „Wij krijgen drogere, warmere zomers, zoals in juli vorig jaar, en nattere, zachtere winters, zoals de afgelopen maanden. Maar 2008 kan net zo goed een jaar worden met een heel vertrouwd weerpatroon met een wat koude winter en een koelere zomer. Het weer blijft een veranderlijk karakter houden. Alleen de frequentie met warm en zacht weer neemt toe.”

Weersverzekering

Vanuit zijn professe als weerman beschouwt Hiemstra uit dat oogpunt een weerverzekering, waar de NAV zich hard voor maakt, niet als overbodige luxe. „De Nederlandse akkerbouwer moet zich meer weerbaar maken tegen weersextremen. Investeren in zaken om zulke situaties de baas te kunnen, vind ik niet onzinnig. Kijk bijvoorbeeld naar de sneeuwval rond Haaksbergen vorig jaar, waar veel boeren zonder stroom kwamen te zitten. Een slimme boer had echter een aggregaat in huis. Akkerbouwers moeten daarom een strategie bedenken voor de lange termijn hoe zij met de groter worden weerrisico's om denken te gaan.” Ook het risico op vernatting neemt toe. Hiemstra sluit niet uit dat extreem nat weer als in 1998, waardoor veel gewassen verzopen, in

de toekomst vaker voorkomt. „De vele regen in '98 had amper wat met klimaatverandering te maken, maar veel meer met een depressie die maar uiterst langzaam over ons land trok. In de toekomst nemen de risico's op vooral de lager gelegen delen van ons land toe. Een akkerbouwer die zijn bedrijf wil verplaatsen of gaat verhuizen mag, als hij een plan voor de komende vijftig jaar maakt, zeker rekening houden met de hoogte van de locatie van zijn bedrijf. En wellicht overwegen om zich op termijn in Polen of hoger gelegen akkers te vestigen.”

Politieke effecten

In eerste instantie zal de akkerbouwer eerder te maken krijgen met de politieke effecten van de klimaatverandering, zegt Hiemstra. De ontwikkelingen om minder CO2 te produceren en energiezuinig te werken gaan elkaar razendsnel opvolgen, zo is zijn overtuiging. „Wat wij nu aan CO2-reductie doen, lijkt wellicht een druppel op een gloeiende plaat. Maar wie weet rijdt over tien jaar iedereen in auto's die op waterstof rijden. Je kunt geen voorspelling maken hoe wij over tien jaar leven. Als wij nu niets aan CO2-reductie doen, weet je over tien jaar niet of het effect heeft gehad.” Ook akkerbouwers kunnen hun steentje bijdragen aan het beteugelen van de klimaatverandering, stelt Hiemstra. De trekkers laten rijden op biodiesel en energie opwekken met windmolens en zonnepanelen zijn enkele opties. „Dat moeten ondernemers zeker overwegen. Dat gaat komen, dat kan je op de klompen aanvoelen.” Hij vindt het wel jammer dat Nederland achterblijft in de ontwikkeling en distributie van biobrandstoffen. „In Duitsland is het zo aan de pomp te krijgen, waarom hier dan niet? Wellicht moeten wij als Nederlandse weermannen en -vrouwen het goede voorbeeld geven en allemaal gaan rijden in een auto die op biobrandstof loopt.”

'Telers kunnen investeren in biodiesel, windmolens of zonnepanelen'

steeds meer toe'